

# Ruïna temàtica

Els parcs d'oci  
volen deixar enrere  
la paraula crisi.  
Enguany pot canviar la  
tendència d'un negoci  
que no va començar  
amb bon peu.  
Només Port Aventura  
—ara Universal  
Mediterrània—  
té alguna possibilitat.  
La resta, sobretot  
Terra Mítica a Benidorm,  
tenen per davant  
un futur ple de nervis.  
Com qui puja  
a una muntanya russa.

**R**es no ha estat com s'esperava. La importació d'aquest model americà d'oci no ha estat sinònim d'un èxit assegurat. Però, de tota manera, cadascun dels casos té les seues particularitats. I Port Aventura, almenys així ho sembla, ha complert amb aquella dita popular de qui pega primer pega dues vegades. El recinte ubicat a Salou (Tarragonès) va tancar l'any 2004 amb beneficis, exactament de dos milions d'euros. A més, els visitants han arribat als tres milions i mig, una xifra que s'ha convertit en la més important des de la seua obertura. Tot i això, la primera experiència d'aquest tipus a l'estat espanyol s'ha vist abocada, fins i tot, a canviar l'accionariat per buscar una eixida als seus problemes. La Caixa, una de les entitats financeres més importants, n'ha assumit el control per traure el complex de les estretors econòmiques.

El parc, que va nàixer sense allò que el sector turístic denomina un "soci tecnològic", va haver de recórrer, ja començada la seua activitat, a la multinacional Universal per reforçar la seua imatge i sanejar els balanços financers. Aquest company de viatge sembla un element necessari per poder mantenir aquests tipus de projectes. De fet, sense una marca coneguda és més difícil atraure un públic més interessat per universos com el de Disney. Però, fins i tot, aquesta potència de l'oci als Estats Units ha hagut de fer la seua particular travessia pel desert a una altra latitud: París. A la capital francesa tampoc no s'han cobert les expectatives encapçalades

des per l'ànec Donald o el ratolí Mickey Mouse. Fins i tot dipositant una inversió multimilionària en un indret pròxim a una de les ciutats que rep una quantitat més gran de turistes al món.

Deixant de banda aquesta experiència de Disney a l'estat francès —marcada, potser, per les inclemències del clima i per un cert rebuig dels francesos als productes americans—, els parcs temàtics no han estat un gran negoci. Tot al contrari. Ni tan sols el de Madrid, que ja va nàixer de la mà de Warner, funciona com es preveia.

**Per què no triomfen?** Els experts asseguren que no sols hi ha una resposta. I, potser, el cas de Terra Mítica al País Valencià contiga molts d'aquests elements. Són els que expliquen la situació de la suspensió de pagaments que viu actualment el parc. Anteriorment, també Isla Mágica —a Sevilla— ha passat una etapa similar —ara solucionada en certa mesura per les ajudes oficials de l'Institut de Crèdit Oficial (ICO)—; i Warner també ha patit greus problemes financers. Però, tot i això, tant aquests recintes com Port Aventura van obtenir beneficis el seu primer any de funcionament. Terra Mítica, ni tan sols això. Hi ha prou consumidors d'aquesta mena d'oci?; la inversió és massa exagerada?; són un complement necessari per al turisme de sol i platja?; o, per contra, no encaixen en el tipus de visitants que rebem?

El cas més sagnant en l'actualitat, per tant, és el del parc ubicat a Benidorm (Marina Baixa). El recinte ha reobert el dia 19 de març amb la mateixa situació



La nova atracció de Terra Mítica porta el nom de Synkope. Una cosa semblant deu produir als inversors analitzar els comptes del recinte.

financera amb què va tancar el 2004: suspensió de pagaments. Però la nova temporada ha dut un canvi. Ja no hi ha la Paramount. La multinacional ha gestionat el complex els darrers tres anys i el balanç no ha pogut ser més dolent. Finalment, allò que havia de ser la solució després del fracàs inicial del parc s'ha transformat en un llast. Fins al punt que alguns socis van decidir –a final del 2004– que n'hi havia prou. Paramount ha deixat el timó després de renunciar als avals que va exigir l'octubre del 2001 com a condició per fer-se amb el control i exhibir el seu nom al costat del de Terra Mítica. Aleshores va reclamar garanties de cobrament a la Generalitat Valenciana i a les dues caixes d'estalvi que són accionistes principals de la societat, CAM i Bancaixa. Les tres institucions van garantir el pagament en cas de ruptura. Uns avals que el 2004 haurien arribat a sumar 5,010 milions d'euros i que Paramount ha condonat a canvi de cobrar pel treball del 2004: un milió de dòlars, o siga, 801.000 euros. Així, la firma nord-americana es desvincula de la gestió un any abans del previst en el contracte que implicava el cobrament de 4,2 milions d'euros per la gestió de cada exercici. Una mala experiència més sumada a les errades que

han acompanyat el parc des que va obrir, ara fa cinc anys.

**Els perques d'un fracàs.** Terra Mítica afronta el 2005 amb el repte d'eixir del pou en què està ofengant-se. Per fer-ho, la firma ha intentat reduir les despeses, un dels principals cavalls de batalla d'un projecte que ha resultat massa fastuós i car de mantenir. Impossible de dur endavant amb tan pocs ingressos per visitant. Aquesta ha estat una de les errades principals. Una mala planificació, un estudi deficient de les possibilitats reals del complex. Benidorm no podia proporcionar clients suficients. No tenia mercat i, a més, el parc, per si mateix, ha estat incapaç de generar-ne. La primera ciutat turística del País Valencià rep principalment turisme de la tercera edat a l'hivern, juntament amb clients britànics. Cap d'ells no ha mostrat un interès prou significatiu pel parc. Tampoc el públic familiar i juvenil, més present els mesos d'estiu, s'ha llançat a comprar entrades. Alguns han culpats d'això una mala planificació del recinte. Una deficient política de promoció. Però, potser és que un recorregut basat en civilitzacions antigues no atrau el públic infantil o juvenil, principal consumidor potencial. Ara el parc vol corregir la manca d'adrenalina

amb una nova atracció de les denominades de vertigen, que podrà visitar-se aquesta temporada: Synkope.

Potser ja és massa tard. A més, Terra Mítica s'ha llançat a organitzar tot tipus d'esdeveniments, com bodes o comunions, i s'ha plantejat d'alliberar una de les seues àrees temàtiques –la dedicada a Egipte– i fer-la d'entrada lliure per aprofitar els restaurants que hi són ubicats. Tot és poc per tractar de remuntar la delicada situació.

El mateix director general de Terra Mítica, John Fitzgerald, reconeix que l'oferta d'atraccions és, amb diferència, la més deficient de tots els parcs de l'estat. Dos informes interns de la direcció deixen al descobert que el parc té greus errades de concepció. Abans de fer-lo, la Generalitat va encarregar diversos estudis de viabilitat per dur endavant el projecte. Price Waterhouse Coopers (PwC) i Ahorro Corporación Financiera van donar previsions de visitants que mai no s'han complert. La primera d'aquestes firmes estimava una afluència anual de tres milions de clients. Això equivalia a una entrada diària de 20.000 persones, però la realitat és que a Terra Mítica n'han entrat entre 5.000 i 8.000 per dia. El director, que no ha abandonat el control del complex malgrat que l'empresa amb què va arribar –Paramount– ja no en forme part, reconeix, fins i tot, que el parc era excessivament gran encara que haguera rebut aquells tres milions de visitants l'any. A més, el cost de les obres es va disparar des del primer moment a causa de la pressa per acabar, com abans millor, el projecte estrella del primer govern d'Eduardo Zaplana. Així ho reconeix aquest informe intern, el qual atribueix un desfasament del 40% en el pressupost inicial. PwC va recomanar que el projecte no superara els 269 milions d'euros, però, al remat, en va costar 377.1 això no és tot.

Per intentar salvar el complex, els socis han estat abocats a successives ampliacions de capital que únicament han retardat el que finalment ha passat. Fins i tot es va aprovar la denominada "operació acordió", el setembre del 2003, per reduir el capital i injectar nous fons econòmics i traure el negoci de la greu crisi financera. Aquesta decisió va pro-

vocar una disminució de 287 euros en el valor de cadascuna de les 350.000 accions en les quals es dividia el capital social. L'operació va devaluar el parc en 104 milions i després va emetre 350.000 accions noves; en total, es van aportar 109 milions a l'actiu de la mercantil.

Fitzgerald també ha criticat el disseny del parc. El director ha assenyalat que les atraccions de recorregut figuren en caixes tancades, i això no contribueix a crear un ambient agradable. O siga, massa gran, massa diners, mal gestionat i sense mercat. Res que no conegueren alguns dels impulsors del projecte des de bon començament i que advertiren tant als gestors com al consell d'administració sense que els feren cas, segons han revelat alguns d'ells.

**Informes reveladors.** La Generalitat tenia damunt la taula altres estudis. Les firmes Economic Research Group (ERA) i Baker Leisure Group –líders en estudis d'avaluació i viabilitat de parcs temàtics– van presentar el 1996 i 1997, respectivament, dos informes que han esdevingut reveladors del que passaria més tard. La primera d'aquestes empreses va arribar a qüestionar la viabilitat del projecte i va fixar en 1,3 milions l'afluència de visitants en un any. Tampoc no li van fer cas. "El risc és massa gran", conclouia l'informe. ERA advertia que Benidorm no podia produir l'aliment necessari per al parc, almenys dos milions de visitants l'any, i, per això, cap multinacional es veuria temptada de muntar-se al carro des d'un primer moment. Baker Leisure Group fixava l'afluència en 1,6 milions, sempre que al voltant del parc es desenvoluparen altres opcions d'oci, com ara hotels o camps de golf.

Per què la Generalitat va optar per l'informe de Price Waterhouse Coopers, empresa en la qual treballava qui va ser cap del gabinet de Presidència de la Generalitat de Zaplana, Juan Francisco García? Ningú no n'ha donat resposta.

Precisament, el cost del parc, a causa de les seues dimensions, ha estat una de les claus per arribar a la situació actual. El deute que va haver d'assumir a llarg termini es va basar en la sol·licitud d'un crèdit sindicat de 111 milions d'euros

**GENERALITAT VALÈNCIANA**  
COMISSIÓ DE COORDINACIÓ DE DONACIÓ DE SANGRE

**LA TUA AYUDA HA SALVAT LA VIDA A AL MENYS TRES PERSONAS.** Con tu donación de sangre colaboras con los hospitales en la atención a los enfermos. En su nombre muchas gracias y confiamos en seguir contando con tu colaboración. Te esperamos.

**LA TUA AYUDA HA SALVAT LA VIDA A AL MENYS TRES PERSONES.** Amb la teua donació de sang col·labores amb els hospitals en l'atenció dels malalts. En el seu nom, moltes gràcies i confiem a continuar comptant amb la teua col·laboració. T'esperem.

Acudisca a donar i Terra Mítica li obsequiarà amb una entrada gratuïta per als dies 19 o 20 de Març. Presentant el carnet de donant o el ticket que se li entregará en la col·lecció podrà accedir al parc de forma totalment gratuïta, amb descompte per als acompanyants.

**El parc de Benidorm no ha quedat. Les facilitats per accedir-hi són cada dia més grans: la setmana passada regalaven entrades a canvi d'una donació de sang.**

per poder acabar de pagar les obres. I aquesta operació de tresoreria ha estat el detonant de la suspensió de pagaments. No poder tornar-la. La falta d'ingressos i les despeses creixents van provocar que el maig de l'any passat la firma no poguera pagar el préstec. Els bancs no van aguantar més i la possibilitat d'una nova ampliació de capital era impensable. Ningú no volia invertir-hi més. Ni tan sols empreses constructores que, després de posar diners en el projecte, havien obtingut importants contractes amb l'administració. Per acabar-ho d'adobar, Zaplana ja no ocupava el

palau de la Generalitat, ni formava part del Govern espanyol.

Molts empresaris de Benidorm, que havien invertit a Terra Mítica amb el suport de l'anterior president de la Generalitat Valenciana, començaven a reconèixer en veu baixa que se sentien abandonats. També, les caixes d'estalvi valencianes i el nou govern de la Generalitat –principals accionistes del complex amb el 60% del capital– treballaven amb un informe econòmic que reflectia unes pèrdues que superaven els 71 milions d'euros en l'exercici. Això significava un forat econòmic total de



John Fitzgerald continua com a director general de Terra Mítica malgrat que la multinacional amb que va atollar, Paramount, ja n'ha emigrat.

171 milions –uns 28.500 milions de pessetes–. A llarg termini, el deute amb entitats financeres ascendia a més de 53,2 milions euros i, de manera global, els números rojos amb els creditors, inclosos proveïdors i bancs, s'elevava fins els 206,8 milions.

Aleshores, la multinacional KPMG, que des de feia dos anys auditava el complex, advertí que la capacitat de Terra Mítica per continuar endavant amb la seua activitat era, com a mínim, incerta. La memòria econòmica de l'exercici del 2003 reflectia que el parc tenia pendent de pagament altres préstecs amb entitats que formen part del sector públic, Generalitat i Govern central, per valor de 55,9 milions d'euros. La situació era insostenible.

El complex entrà en suspensió de pagaments i, fins i tot, es va convertir en un element més de la dura batalla política del PP valencià. El sector afí a Eduardo Zaplana va pressionar les caixes valencianes, sobretot la CAM, perquè impediren la suspensió de pagaments. La situació de Terra Mítica s'havia convertit en el símbol de la pèrdua de poder de Zaplana tant a l'administració com al Partit Popular. De fet –després que es prenguera la decisió–, les declaracions de dirigents del PP alacantí –controlat per Zaplana–, com ara el president de la

Diputació, José Joaquín Ripoll, o el president de les Corts Valencianes, Julio de España, pressionant les caixes i criticant la decisió del Consell foren pràcticament diàries.

Ara bé, ningú no els va atendre. El Govern de Francesc Camps es va mantenir ferm. La solució de Terra Mítica era tan complexa que ja no podia passar perquè les caixes –a les quals fins i tot el Banc d'Espanya havia prohibit posar més diners a Terra Mítica– o la Generalitat Valenciana afegiren més i més quantitats econòmiques pràcticament a fons perdut. Les pressions no van tenir cap efecte i, de fet, alçar la suspensió de pagaments, ara com ara, a punt de començar la nova temporada del parc de Benidorm, és bastant complicat.

**Un poc d'història.** Qui havia estat alcalde de Benidorm gràcies al vot de la trànsfuga Maruja Sánchez va recollir al poc temps de convertir-se en Molt Honorable una idea que rondava des de feia anys pel cap d'un bon grapat d'empresaris de la destinació turística més important del País Valencià. La ciutat, que va liderar el *boom* turístic als anys seixanta, necessitava vendre alguna cosa més que un bon clima, una mar i una platja de fama mundial, i sol, molt de sol. A més, zones competidores directes

de la costa Blanca com ara la costa Brava o Andalusia ja treballaven amb projectes d'aquesta mena o fins i tot els tenien en funcionament (Port Aventura). A corre-cuita, Zaplana va voler inaugurar el gran parc temàtic que havia de ser l'enveja de Disney. La decisió es va prendre quatre anys després que el 1996 es creara Benidorm Europark, la firma registrada per empresaris de Benidorm que va llançar originàriament la idea. Estaria obert tot l'any i es convertiria en el motor del turisme al País Valencià.

Darrere de la inauguració quedava una polèmica expropiació de terrenys que ja ha costat 44 milions d'euros a la Generalitat, amb processos judicials que s'han tancat amb condemnes per a l'administració valenciana i l'obligació d'indemnitzar els propietaris per haver valorat el terreny per sota del preu real. El procés no ha finalitzat, i si els judicis es resolen, com tot sembla indicar, contra la Generalitat, la factura de l'expropiació del sòl pujaria algunes desenes de milions d'euros. Un sòl, per cert, que va haver de ser requalificat per poder construir el parc després que es cremara en un incendi forestal.

Una vegada inaugurat, Terra Mítica es va convertir en una empresa privada amb una petita participació del Govern valencià que, aleshores, no arribava el 20%, però que, curiosament, gestionaven directius vinculats a l'ara portaveu parlamentari del PP al Congrés dels Diputats. De fet, el primer director del complex, Miguel Navarro, va passar després a ocupar la subsecretaria de la Conselleria d'Indústria del Govern de la Generalitat. Ells dirigien un projecte en el qual s'havien invertit 60.000 milions de les antigues pessetes, 17.000 més dels que s'havien pressupostat en un primer moment. I tot, pràcticament, de diners públics. Les presses van fer que la inauguració, el juliol del 2000, fóra un caos. Faltava menjar als restaurants, moltes atraccions no funcionaven i el públic que havia de pagar les primeres entrades per visitar el parc abans que ningú va protestar.

En les files del PP van trobar de seguida dos culpables. Es tractava, d'una banda, de personal enviat per Port Aventura per donar mala imatge del parc; i,

de l'altra, l'interès de determinats mitjans de comunicació amb capital català per traure a la llum tots aquests problemes i fer mal al parc de Zaplana. Eren les bases d'una teoria que el PP va reforçar a mesura que Terra Mítica perdia clients i acumulava pèrdues: els mitjans de comunicació no afins eren els responsables de l'enfonsament del projecte i explicaven mentides a l'opinió pública. A més, les tímides crítiques de l'oposició política s'interpretaven com atacs al desenvolupament econòmic del País Valencià.

Però la realitat era ben diferent. Després de dos exercicis econòmicament insostenibles, amb pèrdues contínues fruit de les errades inicials, va arribar l'hora de recórrer a l'amic americà. La solució era Paramount. Però de poc, o de res, no ha servit. Els socis, empresaris locals, grups constructors com ara Ballester, i, sobretot, les caixes d'estalvis, han perdut la meitat del que van invertir i s'enfronten amb un panorama delicat.

**L'última esperança.** Les facilitats per adquirir entrades –fins i tot gratuïtes– a Terra Mítica és, com més va, més gran. S'han venut entrades unitàries amb els parcs de la Warner i d'Islla Mágica, s'han regalat a través dels fartons Polo, de les papes Vidal..., i, més recentment, a canvi de la sang. Sí, a canvi de la sang –de la donació de mig litre de sang–, la setmana passada la Generalitat Valenciana regalava entrades per assistir al parc els dies 19 i 20 de març, tot just durant el moment més àlgid de les falles.

L'entorn del parc pot ser, això també, un revulsiu. Es propera la inauguració de dos hotels, de cinc i de quatre estrelles, que gestionarà la cadena Sheraton, filial de Starwood Resorts. Els establiments volen captar públic afeccionat al golf. De fet, al costat de Terra Mítica creix l'herba de dos camps. Un d'ells estarà inclòs en el circuit internacional i es destinarà a especialistes d'aquest esport. Es preveu que Benidorm reba torneigs

d'alt nivell. Per una altra banda, un altre parc està a punt d'obrir les portes: Terra Natura, un recinte similar a un zoològic però amb atraccions i restaurants.

L'administració autonòmica no intervé en la gestió d'aquesta firma, que es troba en mans del grup alimentari El Pozo i de la firma Colortex, dedicada al tèxtil. Tota aquesta oferta converteix Benidorm en una destinació única pel que fa als parcs temàtics, l'Orlando d'Europa.

Però l'únic experiment que ha triomfat fins ara a la ciutat és Aqualandia, un parc aquàtic que funciona des de fa més de vint anys. I ho fa tan bé que fins i tot els socis de Terra Mítica han plantejat que es faça càrrec de la direcció del parc en un futur. Podria ser la solució, però l'única realitat –avui per avui– és que el projecte estrella dels governs de Zaplana brilla més aviat poc. Només la pronunciació del nom ja és capaç de tallar la digestió dels responsables.

A. Santamaría

# cinemaenvalencià

de l'1 de març al 14 de maig



Entrada gratuïta amb el carnet universitari. Reduïda per al públic en general.  
Cinema infantil i juvenil: entrada gratuïta amb el carnet universitari i menors de 14 anys acompanyats.

## cinemaenvalencià

de l'1 de març al 14 de maig

### CINEMA DOBLAT

Especial **El senyor dels anells**

- 11 h **El senyor dels anells: La germandat de l'anell**
- 16 h **El senyor dels anells: Les dues torres**
- 20 h **El senyor dels anells: El retorn del rei**

Dimarts 26 d'abril  
Cines Aragón

Entrada gratuïta per als lectors d'El Temps amb aquesta butlleta

## cinemaenvalencià

de l'1 de març al 14 de maig

### CINEMA SUBTITULAT

Especial **Ventura Pons**

- 16 h **Amor idiota**
- 18.15 h **Anita no perd el tren**
- 20.30 h **El perquè de tot plegat**

Dijous 28 d'abril  
Cines Albatros

Entrada gratuïta per als lectors d'El Temps amb aquesta butlleta

## cinemaenvalencià

de l'1 de març al 14 de maig

### CINEMA INFANTIL I JUVENIL

- 10.30 h **Shin Chan, a la recerca de les boles perdudes**
- 12.30 h **Shin Chan, operació rescat**

Dissabte 30 d'abril  
Cines ABC El Saler

Entrada gratuïta per als lectors d'El Temps amb aquesta butlleta